

■ УДК 930.85:346.7:338.48(477)

Л. Д. Божко, кандидат історичних наук, доцент, Харківська державна академія культури, м. Харків

МОЛОДІЖНИЙ ТА СТУДЕНТСЬКИЙ ТУРИЗМ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Розглянуто сучасні тенденції розвитку європейського молодіжного та студентського туризму: стиль самостійних поїздок «бекпекінг», молодіжне волонтерство, творчий туризм, зокрема мовний, культурний обмін. Окреслено основні напрями наукового дослідження. Виокремлено головні мотиви означеного виду туризму: освіта, знайомство з людьми з інших країн, підвищення значимості кар'єри, саморозвиток, знання про інші культури. Охарактеризовано ставлення Європейського союзу до молодіжної та студентської мобільності. Проаналізована політика Європейського союзу щодо способів просування молодіжного та студентського туризму: пропозиції знижок на поїздки, розміщення в хостелах, міжнародна студентська картка ISIC.

Ключові слова: молодіжний та студентський туризм, Асоціація туризму і дозвілля (ATLAS), наукові дослідження, політика Європейського союзу щодо студентського туризму, європейські молодіжні програми, бекпекінг, волонтерство.

Л. Д. Божко, кандидат исторических наук, доцент, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

МОЛОДЕЖНЫЙ И СТУДЕНЧЕСКИЙ ТУРИЗМ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ

Рассмотрены современные тенденции развития европейского молодежного и студенческого туризма: стиль самостоятельных поездок «бэкпэкинг», молодежное волонтерство, творческий туризм, в частности языковой, культурный обмен. Определены основные направления научного исследования. Выделены главные мотивы этого вида туризма: образование, знакомство с людьми из других стран, повышение значимости карьеры, саморазвитие, знания о других культурах. Охарактеризовано отношение Европейского союза к молодежной и студенческой мобильности. Проанализирована политика Европейского союза касательно способов продвижения молодежного и студенческого туризма: предложения скидок на поездки, размещение в хостелах, международная студенческая карта ISIC.

Ключевые слова: молодежный и студенческий туризм, Ассоциация туризма и досуга (ATLAS), научные исследования, политика Европейского союза относительно студенческого туризма, европейские молодежные программы, бэкпэкинг, волонтерство.

L. D. Bozhko, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

YOUTH AND STUDENT TOURISM: CURRENT DEVELOPMENT TRENDS

The article considers modern tendencies of the development of the European youth and student tourism: style of independent trips “backpacking”, youth volunteering, creative tourism, in particular, language, cultural exchange. The main concepts of the scientific research are determined. The main motives of this kind of tourism are distinguished: education, acquaintance with people from other countries, increasing the value of a career, self-development, and knowledge of other cultures. The attitude of the European Union to youth and student mobility is characterized. The policy of the European Union has been analyzed, i.e. how to promote youth and student tourism: offering discounts on trips, accommodation in churches, and an international student card ISIC.

Key words: *youth and student tourism, Association for Tourism and Leisure (ATLAS), research, European Union policy on student tourism, European youth programs, backpacking, volunteerism.*

Постановка проблеми. Однією з основних категорій населення, задіяних у сфері туризму, є студентська молодь. У період навчання у вищих навчальних закладах молоді люди мають більше можливостей реалізувати себе через подорож. Подорожі сприяють формуванню їхнього світогляду та долученню до нових цінностей. Саме ці цінності в подальшому впроваджуватимуться в практику громадського життя, від них у багатьох аспектах залежатиме модель соціокультурної реальності суспільства. Попри це саме під час туристичних подорожей молоді люди активно взаємодіють з представниками інших народів та культур, що сприяє формуванню єдиного соціокультурного простору. Тому нині в системі світового туристського розвитку особливе місце посідає саме молодіжний туризм.

В Україні сьогодні сегмент «молодіжний туризм» чітко не виокремлений: пропозиції туристичних фірм переважно скеровані на сімейний відпочинок, екскурсійні тури розраховані на туристів різних вікових категорій. Тому більшість молодих людей, котрі хочуть відпочивати так, як їм подобається, організовують власне дозвілля самостійно. У зв'язку з інтеграцією України до європейської спільноти актуалізується питання вивчення світового досвіду організації студентського дозвілля та потреб європейського студентства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останнім часом українські науковці приділяють увагу таким аспектам молодіжного та студентського туризму, як: визначення його особливостей та специфічних ознак (Гераськіна, 2014), проблем та перспектив розвитку (Нікітенко, 2006); провадження соціологічних досліджень з метою виявлення переваг і потреб молодих туристів (Вотечкіна, 2013) тощо. Проте у фаховій українській літе-

ратурі практично немає наукових праць, присвячених вивченню та аналізуві наукового доробку з цієї проблематики світовою науковою спільнотою.

Мета статті — проаналізувати тенденції розвитку сучасного західного молодіжного та студентського туризму й основні напрями його досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світові тенденції розвитку туристських подорожей свідчать про збільшення частки молодіжного туризму. Молоді люди становлять більше 57% від усіх туристів. Нині у світі функціонують понад 300 організацій молодіжного туризму. Щорічно до міжнародного молодіжного туристського обміну долучаються понад 25 млн юнаків і дівчат. Згідно з даними, опублікованими ЮНВТО, більше 20% світового туристичного ринку припадає на молодіжний та студентський туризм. Оцінки експертів свідчать, що цей вид туризму щорічно збільшується на 3–5% (UNWTO, 2011). Отже, молодіжний та студентський туризм за темпами розвитку випереджає всі інші види туризму й потребує ретельного вивчення.

Міжнародне значення та визнання молодіжних подорожей наприкінці ХХ ст. привернули значну увагу політиків та туристичних адміністрацій. Написано наукові дослідження, присвячені молодіжному та студентському туризму.

У 2000 р. міжнародна студентська конфедерація подорожей (ISTC) почала складати огляд існуючих досліджень ринку молодіжних та студентських подорожей. Вивчення ринку молодіжних і студентських подорожей розпочала й Асоціація туризму і дозвілля (ATLAS). Результатом їх спільної діяльності стала публікація бібліографії досліджень на тему «Student and Youth Travel» (Wilson and Richards, 2003).

Таким чином, спростовано міф про незначний науковий інтерес до проблем молодіжного і студентського туризму. Науковий доробок містить широкий спектр академічних і ринкових досліджень молодіжних та студентських поїздок. Тематика досліджень охоплює психологічний, економічний, ринковий аспекти.

Передусім дослідники засвідчують: незважаючи на постійне зростання молодіжного та студентського туризму в розвинених країнах (Chen, Johnson, & Labben, 2013, pp. 162–172), відносно небагато країн мають конкретну політику щодо цього ринку.

Однією з проблем, яка гальмує розвиток молодіжного і студентського туризму, є відсутність його чітких визначень. Дослідники студентського туризму відзначають, що найбільшу увагу цьому виду туризму приділяють деякі азійські країни. Вони вважають студентський туризм розширенням освітнього простору й засобом формування міжнародного взаєморозуміння.

Концепція молодіжного туризму визначається як вся туристична діяльність, що реалізується молоддю, вік якої становить від 15 до 29 років

(Horak, and Weber, 2000, p. 38). Основним мотивом молодіжних мандрівок вважають освіту та культурний туризм (Boukas, 2013; Du Cros, and Jingya, 2013). Пропонують різні класифікації молодіжного та студентського туризму. Зокрема Н. Кар виокремлює 7 категорій: міжнародні і внутрішні молодіжні туристи, освітні туристи, альтернативні туристи, короткострокові та довгострокові туристи, інституціоналізовані туристи, неінституціоналізовані туристи й досвід туристів (Caro, 1998, p. 318). Важливими темами сучасних досліджень молодіжного та студентського туризму є розгляд цього виду туризму як першого етапу в кар'єрі майбутнього мандрівника, що формує його поведінку під час мандрівок (Eusébio, and Carneiro, 2015); стимулювання попиту на поїздки й туризм (Boukas, and Sourouklis); розважальні аспекти (King, & Gardiner, 2015). Але головним питанням є мотиваційні фактори молодих мандрівників (Pearce, & Lee, 2005; Plog, 2002). Окремі дослідники основним фактором вважають підвищення рівня життя (Dolnicar, Lazarevski, & Yanamandram, 2012), інші – освіту (King, & Gardiner, 2015). Згідно з даними Європейської комісії, найпопулярнішими країнами для освіти є Іспанія, Німеччина і Франція (UNWTO, 2011). Майже всі дослідники згодні з тим, що головними мотивами молодіжного та студентського туризму є: освіта, знайомство з людьми з інших країн, підвищення значимості кар'єри, саморозвиток, знання про інші культури (Demeter, and Brátucu, 2014; UNWTO, 2011). З виникненням і поширенням нових технологій молоді туристи, зазвичай, беруть участь у туристській діяльності за допомогою використання соціальних мереж та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) (Bizirgianni, and Dionysopoulou, 2013).

У межах Європейського союзу створено безліч установ та організацій для допомоги й організації туристичних поїздок студентів і молоді. Конституція Європейського союзу вперше посилається на туризм як на стимул для розвитку молодіжних поїздок. Європейська комісія наголошує: «заохочування молоді до мандрівок, здобуття нових знань і демократизація молодіжних поїздок є важливими проблемами для всіх тих, хто будує нову Європу» (Genève, 2003).

Після 2000 р. запропоновано немало програм і дій під керівництвом Європейської комісії Генерального управління освіти і культури (European Commission's Directorate-General Education and Culture). Ці дії та програми повинні сприяти розвитку освіти, культури і спорту для молоді Європи. Найважливішими програмами стали: Сократ, Леонардо да Вінчі, Молодь для Європи і Темпус (Socrates, Leonardo da Vinci, Youth for Europe and Tempus). Усі вони мають багато спільних цілей: заохочують європейське співробітництво і підтримують обмін ідеями, людьми та технологіями. Програми часто організуються за двома напрямками: один пов'язаний з молодіжною мобільністю, а інший – асиміляцією культурних і мовних знань. За допомогою цих програм Європейський Союз створює європейську мо-

дель мобільності, яка виявляє корисність туризму як практики, пов'язаної із задоволенням і релаксацією. Для прикладу можна навести Аргентину, де студентський туризм складає 200 000 осіб за рік і постійно зростає.

На думку С. Мойса, «мобільність молодих людей повинна розумітися як реальний образ життя, а не як пригода. Ці об'єкти не допомагають туризму в сенсі субсидування відпустки, вони є мобільними помічниками, а мобільність — основний визначальний фактор під час тривалого життя, і подорожі повинні дозволити долучитися до інших культур і інших способів життя». Дослідник стверджує, що «коли справа доходить до зв'язку з туризмом, мобільність молоді означає подорож з метою здобуття знань, освіти, пізнання культури тощо» (Moisă, 2008, с. 155).

Студентів часто розглядають як представників ринку з низьким прибутком, тому необхідно створювати дисконтовані туристичні послуги. Це особливо актуально в країнах Африки, Латинської Америки та Азії, де молодіжний туризм часто є внутрішнім.

Спектр молодіжного та студентського туризму розширився з появою стилю самостійних поїздок — «бекпекінгу» (Richards and Wilson, 2004). Згідно з даними Річардса та Уілсона, майже третина молодих мандрівників у світі ідентифікує себе як «бекпекерів» (Richards and Wilson, 2003).

Важливим ринком молодіжного та студентського туризму для деяких країн є молодіжне волонтерство. Як приклад можна навести Гондурас, що розпочав програму наукового академічного волонтерського освітнього туризму (SAVE), спрямовану на залучення туристів до моніторингу природних і культурних пам'яток. Ці SAVE-туристи розглядаються як космополітичні відвідувачі зі ступенями у вищій освіті, котрі оцінюватимуть різноманітний і унікальний досвід, який може запропонувати Гондурас.

Однією з нових ініціатив Європейського союзу є Європейський союз солідарності — організація, яка створює можливості для молоді, котра може брати добровільну участь у проектах як у своїй країні, так і за кордоном.

Проекти Європейської солідарності будуть доступні для людей від 18 до 30 років. Після реєстрації учасники Європейської групи солідарності можуть бути відібрані й запрошені для участі в багатьох проектах: допомозі в запобіганні стихійним лихам або відновленню після цього, наданні допомоги центрам прохачів притулку або рішенні різних соціальних проблем у громадах. Проекти, підтримувані Корпусом Європейської солідарності, можуть тривати від двох до дванадцяти місяців, зазвичай, будуть розташовані в державах — членах Європейського союзу.

Важливою тенденцією в розвитку молодіжного та студентського туризму є творчий туризм, зокрема мовний, оскільки молодь прагне використати мандрівку для особистого розвитку.

Культурні обміни зазвичай набагато ширші, ніж мовні програми, пов'язані з масштабнішими цілями національної культури й молодіжної по-

літики. Наприклад, у Португалії одним із пріоритетів молодіжної політики є стимулювання географічної мобільності молоді.

Нині найпоширеніший спосіб просування молодіжного та студентського туризму — пропозиції знижок на поїздки. Зниження вартості подорожей сприяє розміщення молодих людей у хостелах або молодіжних гуртожитках. Хостели мають клубну систему й попереднє бронювання. Номери розміщують від 2 до 30 осіб. У хостелах є все, що необхідно для комфортного проживання: кухня, де можна самостійно готувати їжу, телевізор, комп'ютери з доступом до інтернету. Вартість такого житла коливається в межах \$ 15–40 за ніч. У хостелах чисто й суворі правила проживання.

У багатьох країнах діють молодіжні та студентські знижки, які надаються за спеціальними картками: студентські картки ISIC (International Student Identify Card), молодіжні картки IYTC (International Youth Travel Card), молодіжні картки EURO. Рівень знижок за ними може бути значним: 30–50% на авіаквитки в будь-яку точку світу; 30–50% на залізничний транспорт (у Європі); 10–40% на проживання в готелях і хостелах; 20–100% при відвідуванні музеїв, театрів, виставок і кінозалів; до 50% на сезонні курорти, спортивні центри, магазини, кафе й ресторани (*Молодежный туризм. Все о туризме и путешествиях*).

Нині ISIC є єдиним визнаним у світі посвідченням особи та статусу студента, це посвідчення випускається в 120 країнах світу, надає понад 40 тис. знижок та пільг його власникам, програма підтримується на державному рівні й налічує 4,5 млн членів спільноти ISIC.

Україна також долучена до названих процесів. У 2003 р. створено «Всеукраїнську молодіжну хостел-асоціацію», яка належить до Міжнародної федерації молодіжних хостелів і покликана сприяти розвитку міжнародного молодіжного співробітництва (хостел-руху) в Україні. Реалізація цієї мети передбачає створення мережі хостелів в Україні, мережевого бюро молодіжного туризму; створення й розвиток інфраструктури у сфері молодіжного туризму; популяризацію внутрішнього та в'їзного молодіжного туризму; забезпечення туристів гуртожитками й іншими приміщеннями; участь у культурних і спортивних міжнародних заходах, розширення культурних і суспільних зв'язків молоді, котра проживає в різних регіонах України й за кордоном; підтримку волонтерської роботи; формування позитивного іміджу країни в іноземців, розвиток молодіжних контактів, культурних і гуманітарних зв'язків між молоддю всіх країн. В Україні діє «Всеукраїнська молодіжна туристична асоціація», орієнтована на здійснення молодіжних ініціатив у туристичній сфері, розвиток інфраструктури молодіжного туризму в Україні, надання рекомендацій із підтримки молодіжного туризму виконавчою і законодавчою владою, просування українського молодіжного туристичного продукту в країні і за її межами тощо. Також в Україні діють студентські туристичні організації меншого масштабу. Але відсутність на-

лежної підтримки держави, недостатня поінформованість, нескоординованість роботи першокласників належному розвитку молодіжного та студентського туризму.

Висновки. Аналіз наукового доробку в дослідженні розвитку молодіжного та студентського туризму засвідчив, що нині це один із сегментів ринку, який розвивається найдинамічніше. Збільшення міжнародних молодіжних поїздок за останні десятиріччя викликало пильну увагу науковців, котрі окреслили головні проблеми молодіжного та студентського туризму. Одним із головних висновків є те, що молодіжна подорож стимулюється бажанням молодих людей контактувати з іншими культурами й налагодити нові дружні відносини. Це свідчить про те, що така форма туризму є необхідним потенціалом для сприяння миру і взаєморозумінню між країнами. Можна стверджувати, що студентський туризм має значний вплив як на студентів, так і на туристичну галузь. Поліпшення освіти створює економічні можливості для міст, пам'яток і малого бізнесу.

Результати досліджень західних туризмознавців та досвід організації студентського туризму можуть стати базисом для українських фахівців, котрі розробляють молодіжну політику України.

Результати дослідження можуть стимулювати подальші дослідження цього швидкозростаючого сегмента ринку.

Список посилань

- Вотеїчкіна, Н. М. (2013). Проблеми і перспективи розвитку молодіжного (студентського) туризму Херсонщини. *Херсонщина — відпочинок, лікування, подорожі в екологічних умовах Таврії*, Матеріали III міжнародного туристичного форуму. Херсон, 2 (3), 217–224.
- Гераськіна, О. (2014). Соціологічний погляд на особливості молодіжного туризму. *Україна та світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес*, Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (с. 211–212). Харків: НТУ «ХПІ».
- Молодежный туризм. Все о туризме и путешествиях*. Взято из <http://youth.travel.ru/cards/>
- Нікітенко, С. І. (2006). Розвиток молодіжного та дитячого туризму в незалежній Україні: проблеми та перспективи. *Наукові праці* (Т. 62, 48, с. 64–68).
- Bizirgianni, I., and Dionysopoulou, P. (2013). *The Influence of Tourist Trends of Youth Tourism through Social Media (SM) & Information Communication Technologies*, The 2nd International Conference on Integrated Information, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 73, 652–660.
- Boukas, N. (2013). *Youth Visitors' Satisfaction in Greek Cultural Heritage Destinations: The Case of Delphi, Tourism Planning & Development*, 10(3), 285–306.
- Boukas, N., and Sourouklis, C. Conceptualising Youth Tourism in Island Destinations: the Case of Ayia Napa and Protaras, Cyprus. *In Conference Proceedings of the International Conference on Tourism (ICOT 2015): From Tourism Policy into Practice: Issues and Challenges in Engaging Policy Makers and End Users London, 24-27 June 2015*, (65–74).

- Carr, N. (1998). *The Young Tourist: A Case of Neglected Research*, *Progress in Tourism and Hospitality Research*, 4(4), 307–318.
- Chen, J. S., Johnson, C., & Labben T. G. (2013). *Cross-Cultural Examination of Decision Elements: Youth Tourism in Switzerland, Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 24(2), 162–172.
- Demeter, T., and Brátucu, G. (2014). *Typologies of Youth Tourism*, *Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series V, Vol. 7(56), No.1*: 115.
- Dolnicar, S., Lazarevski, K., & Yanamandram, V. (2012). Quality-of-Life and Travel Motivations: Integrating the two Concepts in the Grevilla Model. In M.Uysal, R.R.Perdue & M.Joseph. Sirgy (Eds.). *Handbook of Tourism and Quality-of-Life Research: Enhancing the Lives of Tourists and Residents of Host Communities* (pp.293-308). London: Springer.
- Du Cros, H., and Jingya, L. (2013). *Chinese Youth Tourists Views on Local Culture, Tourism Planning & Development*, 10(2), 187–204.
- Eusébio, C., and Carneiro, M.J. (2015). *How diverse is the youth tourism market?: An activity-based segmentation study*, *TOURISM*, 63(3), 295–316.
- Genève, M. (2003). *Le tourisme, secteur délaissé par les dispositifs européens pour la mobilité des jeunes*, *CahierEspaces 77– Tourisme des jeunes*.
- Horak, S. and Weber, S. (2000). *Youth Tourism in Europe: Problems and Prospects*, *Tourism Recreation Research*, 25(3), 37–44.
- King, B., and Gardiner, S. (2015). *Chinese International Students. An Avant-Garde of Independent Travellers? International Journal of Tourism Research*, 17(2), 130–139.
- Moisă, C. (2008). *Some Aspects Regarding Tourism and Youth's Mobility*, *Tourism and Hospitality Management*, 14(1), 153–164.
- Pearce, P. L., and Lee, U. I. (2005). *Developing the Travel Career Approach to Tourist Motivation*, *Journal of Travel Research*, 43(3), 226–237.
- Plog, S. C. (2002). *The Power of Psychographics and the Concept of Venturesomeness*, *Journal of Travel Research*, 40(3), 244–251.
- Richards, G. and Wilson, J. (2003). *Today's Youth Tourists: Tomorrow's Global Nomads? New Horizons in Independent Youth and Student Travel. Amsterdam: International Student Travel Confederation.*
- Richards, G., and Wilson, J. (2004). *The Global Nomad: Backpacker Travel in Theory and Practice*. Clevedon: Channel View Publications.
- Spain sends and receives most students through Erasmus.* (2016). Retrieved from <https://www.timeshighereducation.com/news/spain-sends-and-receives-most-students-through-erasmus>
- UNWTO. (2011). *The Power of Youth Travel, AM Reports*, Volume 2, Retrieved from <http://www2.unwto.org/publication/am-reports-volume-2-power-youth-travel>, Accessed 26.09.2017
- Wilson, J., and Richards, G. (2003). *Student and Youth Travel: A Bibliography of Research and Publications. International Student Travel Confederation (ISTC), Amsterdam.*

References

- Voteichkina, N. M. (2013). Problems and prospects of development of youth (student) tourism of Kherson region. *Kherson region — rest, treatment, trips in ecological conditions of Tavria*, Materials of the 3rd International Tourism Forum. Kherson, 2 (3), 217–224. [In Ukrainian].
- Geraskina, O. (2014). Sociological view on the features of youth tourism. *Ukraine and the World: Humanitarian and Technical Elite and Social Progress*, Materials of the International Scientific and Practical Conference (pp. 211–212). Kharkiv: NTU “KhPI”. [In Ukrainian].
- Youth tourism. All about tourism and travel*. Retrieved from <http://youth.travel.ru/cards/> [In Russian].
- Nikitenko, S.I. (2006). Development of Youth and Children’s Tourism in the Independent Ukraine: Problems and Prospects. *Scholarly works* (Vol. 62, no. 48, pp. 64–68). [In Ukrainian].
- Bizirgianni, I., and Dionysopoulou, P. (2013). *The Influence of Tourist Trends of Youth Tourism through Social Media (SM) & Information Communication Technologies*, The 2nd International Conference on Integrated Information, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 73, 652–660. [In English].
- Boukas, N. (2013). *Youth Visitors’ Satisfaction in Greek Cultural Heritage Destinations: The Case of Delphi*, *Tourism Planning & Development*, 10(3), 285–306. [In English].
- Boukas, N., and Sourouklis, C. Conceptualising Youth Tourism in Island Destinations: the Case of Ayia Napa and Protaras, Cyprus. *In Conference Proceedings of the International Conference on Tourism (ICOT 2015): From Tourism Policy into Practice: Issues and Challenges in Engaging Policy Makers and End Users London 24–27 June 2015* (65–74). [In English].
- Carr, N. (1998). *The Young Tourist: A Case of Neglected Research*, *Progress in Tourism and Hospitality Research*, 4(4), 307–318. [In English].
- Chen, J.S., Johnson, C., & Labben T.G. (2013). *Cross-Cultural Examination of Decision Elements: Youth Tourism in Switzerland, Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 24(2), 162–172. [In English].
- Demeter, T., and Brátucu, G. (2014). *Typologies of Youth Tourism*, *Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series V*, Vol. 7(56), No.1: 115. [In English].
- Dolnicar, S., Lazarevski, K., & Yanamandram, V. (2012). Quality-of-Life and Travel Motivations: Integrating the two Concepts in the Grevilla Model. In M.Uysal, R.R.Perdue & M.Joseph. Sirgy (Eds.). *Handbook of Tourism and Quality-of-Life Research: Enhancing the Lives of Tourists and Residents of Host Communities* (pp. 293–308). London: Springer. [In English].
- Du Cros, H., and Jingya, L. (2013). *Chinese Youth Tourists Views on Local Culture, Tourism Planning & Development*, 10(2), 187–204. [In English].
- Eusébio, C., and Carneiro, M.J. (2015). *How diverse is the youth tourism market?: An activity-based segmentation study*, *TOURISM*, 63(3), 295–316. [In English].

- Genève, M. (2003). *Le tourisme, secteur délaissé par les dispositifs européens pour la mobilité des jeunes, CahierEspaces 77– Tourisme des jeunes*. [In English].
- Horak, S. and Weber, S. (2000). *Youth Tourism in Europe: Problems and Prospects, Tourism Recreation Research*, 25(3), 37–44. [In English].
- King, B., and Gardiner, S. (2015). *Chinese International Students. An Avant-Garde of Independent Travellers? International Journal of Tourism Research*, 17(2), 130–139. [In English].
- Moisă, C. (2008). *Some Aspects Regarding Tourism and Youth's Mobility, Tourism and Hospitality Management*, 14(1), 153–164. [In English].
- Pearce, P. L., and Lee, U. I. (2005). *Developing the Travel Career Approach to Tourist Motivation, Journal of Travel Research*, 43(3), 226–237 [In English].
- Plog, S. C. (2002). *The Power of Psychographics and the Concept of Venturesomeness, Journal of Travel Research*, 40(3), 244–251. [In English].
- Richards, G. and Wilson, J. (2003). *Today's Youth Tourists: Tomorrow's Global Nomads? New Horizons in Independent Youth and Student Travel. Amsterdam: International Student Travel Confederation*. [In English].
- Richards, G., and Wilson, J. (2004). *The Global Nomad: Backpacker Travel in Theory and Practice*. Clevedon: Channel View Publications. [In English].
- Spain sends and receives most students through Erasmus*. (2016). Retrieved from <https://www.timeshighereducation.com/news/spain-sends-and-receives-most-students-through-erasmus>. [In English].
- UNWTO. (2011). *The Power of Youth Travel, AM Reports*, Volume 2, Retrieved from <http://www2.unwto.org/publication/am-reports-volume-2-power-youth-travel>, Accessed 26.09.2017. [In English].
- Wilson, J., and Richards, G. (2003). *Student and Youth Travel: A Bibliography of Research and Publications. International Student Travel Confederation (ISTC)*, Amsterdam. [In English].

UDC 930.85:346.7:338.48(477)

L. D. Bozhko, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv
bozhkolubov04@gmail.com

YOUTH AND STUDENT TOURISM: CURRENT DEVELOPMENT TRENDS

The aim of this paper is to explore development trends of modern Western youth and student tourism and the main concepts of its research.

Research methodology. The methodological basis of the article is the analysis of the research on youth and student tourism and official documents of the European Union. Statistical data have been widely drawn from formal and informal surveys conducted.

Results. The study of youth and student tourism development has shown that today it is one of the most dynamically developing segments of the market. Increasing international youth trips over the past decades have attracted the attention of scholars who have outlined the main issues of youth and student tourism. One of the main conclusions is that youth travel is stimulated by the de-

sire of young people to come into contact with other cultures and establish new friendly relations, which proves that this form of tourism is a necessary potential for promoting peace and mutual understanding between countries. It can also be argued that student tourism has a great impact on travel. The results of the research of Western tourism experts and the experience of organizing student tourism can be the basis for Ukrainian specialists who are developing the youth policy of Ukraine. The results of this study can stimulate further research into this fast-growing segment of the market.

Novelty. An attempt is made to show possible concepts of the research in the field of youth and student tourism, conducted by Western scholars, in order to coordinate the work of their Ukrainian colleagues in view of the European integration of Ukraine

The practical significance. Ukrainian specialists in the field of tourism can find the information contained in this article useful for developing their own strategies for scientific research or work organization.

Key words: *youth and student tourism, Association for Tourism and Leisure (ATLAS), research, European Union policy on student tourism, European youth programs, backpacking, volunteerism.*

Надійшла до редколегії 12.05.2017 р.